

۲۰۴/۰۲/۲۰

دوکتور صلاح الدین سهدی

اجماع و طریق دسترسی به آن!

معنی لغوی اجماع (کنسنسیوس) همان توافق جوانب مختلف درگیر در یک قضیه بوده که در منابع حقوق اسلام در کتب اصول فقه نیز مانند یک اصل و سرچشمه حقوق اسلام خوانده شده. منابع حقوق اسلام در بعضی کتب اصول فقه دو خوانده اند شده یعنی قرآن کریم و سنت رسول الله (ص). اما بالترتیب و بلا تأخیر اصل و منبع سوم را اجماع (کنسنسیوس) و اصل و منبع چارم حقوق اسلام را قیاس (انالوگی) می گویند.

در واقعیت دو اصل و منبع اولی اساس اند که بر آن باید اجماع و قیاس استوار و متکی باشد. اجماع و قیاسی که در تقابل به اصول اولی یعنی قرآن کریم و سنت رسول الله (ص) قرار نگیرند اعتبار نداشته و اصلاً پذیرفتنی نیست.

در تعریف اجماع بیشتر بر توافق مجموعه بزرگ و یا کل از یک قریه و محله از علمای اسلامی بر چیزی و حکمی تأکید میشود. مسلم که توافق مسلمان در چوکات اسلام و مطابق به اصول اساسی و فهم اسلامی است.

درین راستا توافق و اجماع مردم ما در مسایل هم در صورت توافق و اجماع قابل قبول بوده می تواند که منافع و مصالح کشور، مردم و ارزش های ایشان را مورد پشتیبانی، حمایت و پرورش قرار دهد.

این مسأله بذات خویش نسبی است و منظور از اجماع توافق همه (اکثریت) نیرو های سیاسی جامعه بر مسایل مطرح کشور و جامعه است که همه در همه مسایل شریک ساخته شده و حد اقل بر قواعد توافق و مشروعیت توافقات توافق کنند؟ به صورت مسلم که این حالت ایدئال در جامعه انسانی تلاش های زیادی را ایجاد میکند و برای رسیدن به آن باید کمی صبر کرد. در کشور و جامعه ما انسانها، افراد، گروه ها، احزاب و سازمان های مختلف با تجارب مختلف و نسخه های مختلف برای حل مسایل مطروحه در کشور، منطقه و جهان وجود دارند و این قابل فهم است. آیا با این تأکید بر اجماع ما میخواهیم که همه باید در مورد این مسایل اتفاق نظر و اجماع داشته باشند و یا چطور؟

بفهم ما برای حل مسایل مطروحه نسخه های متعدد وجود داشته میتواند و وجود دارند که بعضی از نسخه ها و راه حل ها بر بعضی دیگر برتریت دارند و بکارگیری هر یک از آنها میتواند جوانب مثبت بیشتر داشته باشند و میتواند جوانب منفی نیز با خود داشته باشند. درین راستا باید بمعیارهای متوسل شد که صرف مدت زمان کم، قربانی کم و تلاش کم بنتایج بیشتر و خویتر متوسل شد و رسید. درین مرحله میتوان اهداف و ارزش ها و طرووق وصول به این اهداف را میتوان به ارزشهای مشترک و قابل توافق همه و ارزشها و طرووق اصول عام قبول شده بشریت و جامعه جهانی و ارزشهای همه یک ملت و اهداف، ارزشها و طرووق وصول به آن را در کتله های مختلف یک جامعه تقسیم کرد.

گروه ها و کتله های مختلف جوامع بشری در یک جامعه برای وصول به اهداف و ستراتیژی های مشترک از وسایل و روش های مختلف کار میگیرند و این قابل فهم نیست است. درین کتگوری اخیر میتواند برنامه ها، نسخه ها و شیوه های کاری وصول به این برنامه و اهداف را در احزاب، سازمانها و گروه های مختلف در یک جامعه نام برد که برای حل مسایل معین و رسیدن به ارزشهای معین طرح های مشترک دارند و هست موارد و روش هایکه در بین این احزاب، سازمانها و گروه ها در همه حالات عین چیز نیستند که قابل فهم هم است. درین راستا باید خط سرخ ها معیار های غیر قابل عبور مطرح شوند و موارد روشن و تفاهم شود که برای توافق بر آن باید قواعد توافق را روشن کرد. مطالبات قبل از وقت و از مرجع نامناسب و منافع تفاهم و مانع آغاز کار را مطرح کردن نه منطقی، نه قابل قبول و نه درایت سیاسی است.

مابه یقین به این باوریم که امنیت نسبی را میتوان به زور آورد اما ثبات و حاکمیت بر قلب ها را نمی توان به زور تحمیل کرد.

درین صورت اخیر با وجود تفاوت های موجود در نسخه های و طریق هایی وصول به اهداف و ستراتیژی های معین میتوان به اجماع های مشترک رسید؟ این مسأله نکته و مرکز سوال اساسی این نوشته را تشکیل میدهد.

ضرورت است تا مشترکات را مشخص کرد، اهداف هر یک از کتله ها، سازمانها و گروه ها جامعه را شناخت و درین راستا بدون تلاش برای تحمیل این نسخه ها، بدون حتمی بودن رد و قبول ایشان، بعد از تشخیص روشن این اهداف و برنامه بر توافق به راه ها رسیدن به این برنامه ها به توافق رسید که ملت مرجع اصلی مشروعیت دهنده باشد. ملت ما مسلمان است و ملت مسلمان انتخاب خویش را در چوکات اسلامی دارد.

به نظر ما توافق سیاسی و مصالحه سیاسی که در ظرف هشت سال گذشته توسط حاکمیت دولت اسلامی افغانستان مطرح شده و راه های وصول که در پیش گرفته شده به هیچ صورت به صلح پایدار و شامل متوسل شده نمی تواند و منجر به اجماع ملی شده نمی تواند و نیست. ما به طرحهای و روشهای ضرورت داریم که مطابق به عصر ما، منطقی و عملی باشند و قابل قبول برای تمام جوانب ذیدخل افغانی بوده و منطبق خویش را داشته باشد. روش های که در نهایت امر ملت سخن اصلی را داشته و ملت دران به حاشیه کشانیده نشود. به این منظور ما طرح جدید مصالحه سیاسی را پیریزی نموده ایم که عنقریب به نشر خواهد رسید. امید مورد دقت پیشنهاد از جامعه، سیاسیتمداران و نخبگان ملت قرار گیرد و در مورد تکمیل و پیاده کردن آن کار عملی مبدول بدارند. ومن الله التوفیق شوری علمی مرکز مطالعات ستراتیژیک افغان

د پائو شمیره: له ۱ تر ۱

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاډونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاره ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لوی